

Vaccinatie van kinderen tegen pneumokokken (2025) samenvatting

Een pneumokokkeninfectie kan bij jonge kinderen ernstige ziekte veroorzaken. Daarom krijgen kinderen sinds 2006 vaccinatie tegen pneumokokken aangeboden via het Rijksvaccinatieprogramma (RVP). Van de pneumokokbacterie zijn meer dan 100 verschillende serotypen te onderscheiden. Een vaccin beschermt tegen verschillende van deze serotypen. Door kinderen te vaccineren verdwijnen de serotypen die door het vaccin gedekt worden langzamerhand, en daarvoor in de plaats komen serotypen die niet in het vaccin zitten. Dat betekent dat eens in de zoveel tijd het vaccin en de vaccinatiestrategie aangepast moeten worden.

Sinds medio 2024 wordt in het RVP het pneumokokkenconjugaatvaccin (PCV)15 gebruikt, dat beschermt tegen 15 serotypen van de pneumokok. Er is recent een nieuw vaccin beschikbaar voor kinderen gekomen, PCV20, dat gericht is tegen 20 serotypen. Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) heeft de Gezondheidsraad gevraagd te adviseren over de wenselijkheid van de inzet van PCV20 in het RVP. De commissie Vaccinaties heeft zich over deze vraag gebogen.

Pneumokok kan ernstige ziekte veroorzaken

De pneumokok is regelmatig aanwezig in de neus en keel, meestal zonder daarbij ziekte te veroorzaken. Als de bacterie in de bloedbaan terechtkomt of via het bloed in hersenvliezen of gewrichten, is er sprake van invasieve pneumokokkenziekte. Jonge kinderen kunnen hieraan soms overlijden. Doel van vaccinatie is het beschermen tegen deze ernstige ziekte en sterfte aan pneumokokken.

Effectiviteit PCV20 nog niet onderzocht

PCV20 beschermt tegen 5 extra serotypen ten opzichte van het huidige PCV15. De effectiviteit van PCV20 is echter nog niet onderzocht in de praktijk. Daarnaast is het huidige PCV15 recent in gebruik genomen en is het effect van dat vaccin op de aantallen ziektegevallen nog niet bekend. Daardoor is ook nog niet duidelijk wat de extra bescherming van PCV20 kan zijn ten opzichte van PCV15.

Extra dosis vaccin nodig

Het huidige PCV15 wordt toegediend in 3 doses aan kinderen als ze 3, 5 en 12 maanden oud zijn. Voor vaccinatie met PCV20 zijn 4 doses nodig, te beginnen op een leeftijd van 2 maanden. Dat betekent dat er eenmalig extra bijwerkingen kunnen optreden zoals vermoeidheid, prikkelbaarheid, verminderde eetlust en pijn en roodheid op de plaats van de injectie.

Voor de extra dosis moet ook ruimte worden gevonden binnen het RVP.

Dat is mogelijk, hoewel er dan soms meer dan 2 vaccinaties gelijktijdig toegediend moeten worden.

Advies: PCV20 vooralsnog niet inzetten

De commissie adviseert om PCV20 vooralsnog niet in te zetten voor pneumokokkenvaccinatie bij kinderen. De extra dosis gaat gepaard met een risico op meer tijdelijke bijwerkingen bij jonge kinderen, terwijl onzeker is hoeveel ziektegevallen er voorkomen kunnen worden. Wanneer het doseringsschema van PCV20 gewijzigd wordt, zou de inzet van dit vaccin opnieuw overwogen kunnen worden. Ook kunnen veranderingen in de ziektelast of nieuwe wetenschappelijke gegevens over de effectiviteit aanleiding zijn om opnieuw te adviseren.

U kunt het hele advies downloaden van gezondheidsraad.nl

Deze publicatie kan als volgt worden aangehaald:

Gezondheidsraad. Vaccinatie van kinderen tegen pneumokokken (2025).

Den Haag: Gezondheidsraad 2025; publicatienr. 2025/21.

Den Haag, 17 december 2025. Auteursrecht voorbehouden.